

NOVINE

SLOVENSKE KRAJNE

Naročnina na 1/4 leta 5 Din., na posamezni naslov 6 25 Din. V inozemstvo mesečno 6 Din. Od 1. julija doma 6 Din. več, v inozemstvo 12 Din. več. Doma se lahko v blagi plača.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i uprava M. SOBOTA, Križova ul. 4.

Cena oglasov: Cela stran 800 Din., mali oglas do 35 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din. Med tekstem so oglasi 150% dražji. — Popust od 5—50%. — Pošt. ček. pol. št. 11.806.

Naročnikom.

S tov številkov začnemo stalno davati 8 stranske Novine vsaki drugi teden. Gd pa dosegne število naročnikov 4500, te damo vsaki teden 8 strani. Iz Tišinske fare je izdajateo, glavni i odgovorni urednik. Tū ne bi smelo biti nledne hiše brez Novin. Iz Črensovske fare se vse vodi, tū ne bi smelo biti hiše brez Novin. Iz Bogojanske fare je, ki popravlja Novine i pisec zgodovine Slov. Krajine, tū ne bi smelo biti hiše brez Novin. Iz Beltinske fare so glavni dopisniki i sodelavci Novin, nledna hiša ne bi smela biti brez njih. V Sobočkoj farl se tiskajo, ne bi smela biti hiša brez njih. Pravimo dostakrat, da smo goreči krščeniki. Ta trditev bo samo te istinska, če mam naročen svoj krščanski list Novine, šteri košta na pol leta samo 13 Din. Mesto teh 13 Din. se pa sme dati tudi pov zrnja ali krumplov. Pokažite, da ste krščeniki!

Uredništvo i uprava Novin.

Najpotrebnejša naloga.

(Po „Slovenci“.)

P. Bangha jezuit eden vodilnih apoštolov dobrega tiska na Madjarskom, je pred kratkim napisao v dunajskoj tjedenskoj reviji „Schönere Zukunft“ sledeče reči: „Ako katoličani preglednemo naše duhovno izobraživalno delo, vidimo, da 69% vsej naših sil posvečamo dušnopastirskoj brigi; 20% je namenjenih vzgoji i pouki, 15% dobrotelosti i socijalnomi skrbstvi, pa komaj 1% vseh naših žrtev i skrbi posvetimo tiski, vključ velikanskoj moči i pomeni, ki ga tisk i časopisje v sodobnom sveti zavzemata.

Ta ugotovitev, če je istinska — i le žal — da je preveč istinska — je za nas katoličane porazna, ar dokazuje da se katoličani kljub žalostnim izkušnjam i strahotnim vdarcom, štere je katolicizem zado bo v Mehiki i Španiji — da navedemo dva najnovejšiva primera, — šče vedno neznaj de prav v sodobnom sveti. Je pa že vse inači razmo tisti francoski časnikar, ki je s prekipevajočim ponosom vzklikno: „Moj stolec za uredniškim pultom odvaga tri prestole“.

Časopisje vstvarja i obvlada javno mnenje. Oblast nad javnim mnenjem je vednakovredna z vladanjem nad ljudskov volov i njega mišljenjem. Duhovna sila je to, ki je vekša kak moč orožja i kapitala. Tak bi se na priliko sodobni svetovni kapitalizem včas zrušo, kak friško bi se javno mnenje proti njemu obrnol. Glavno orožje v roki kapitalizma, oklopni avto, s šterim se vozi prek sveta, je časopisje, ki ga ma v svojoj oblasti.

Redki posamezniki se dobijo, ki si mimo i prek svojega lista vstvarijo samos-

tojno mišljenje. Večina slepo sledi vodstvu svojega dnevnika. Če list nudi zdravo hran, tem bolše; če pa je zagiftana, tem slabše. Dusevno je to delo spodobno preizkušnjam v laboratorijih z gotovimi živali cami: krmijo je s hranov, šteroj je primešana vekša količina barvila. Čez nekelko časa postane cela žival vednake farbe.

Za verski pouk i duhovno obrazu vanje ne zadostuje več predga, štero ljudje ču jejo po nedelaj v cerkvi. Zvün toga se ide samo za gotovo število, šteri so itak prepričani verniki. Kardinal Maffi je etak poučavao svoje duhovnike: Vi predgate po nedelaj, časopis pa predga vsaki den i v vsakšoj vöri. Vi gučite vernikom v cerkvi, časopis jim pa sledi na dom. Vi jim posvetite pol vöre, časopis pa se vöre i vöre z njimi pogučavle.

Vpliv, šteroga ma vučiteo na vučeni ke je toti veliki, a ne trajen. Reči minejo, pisana i tiskana reč pa ostane. Dober ljudski govornik potegne vsikdar za sebov, njegova reč jih vžge. Kak friško pa vtihne, so tudi njegovi dokazi i razlogi pozableni. Časopis je pa kak domači vučiteo, šteri se naseli v hiši. V začetki ga družina zame tavlje. Ar pa li prihaja, se tū pa tam šteri zmoti i vzeme ga v roke. Pomali se ga vsi privadijo i nemrejo biti več brezi njega. Pogovori z njim so vsikdar dugši. Na zadnje njemi vsi verjejo i vpoštevajo ka piše, prej, nekaj de že istine, ka piše; samo tak ne bi postavla svojih trditev.

Tak seja časopis novice i ideje med čitatelstvo i zapušča sledove v inteligenci i pri kmečkom narodi, oblikavle meščanstvo i človeka s ceste. Prle ali pozneje vsaki misli, kak časopis, ki ga čte, prek vsej skrbi, štere ma s sebov i svojov družinov, se njemi miseo ves den obrača na to, ka je čteo zajtra v svojem časopisi.

Ogromnoga pomena, šteroga ma dnes den časopisje, se nasprotniki prav dobro zavedajo. Gd se ide za list, žrtvujejo vse. Jako velke so žrtve, štere na blagi i deli prinašamo za svoje društveno življenje, za dobrotelnost, za poboljševalnice, za ljudsko izobrazbo po vsej mogočih tečajih i šolaj vnogo stvari, štere bi si lejko vnogo pri hranili, če bi meli močno časopisje i bi mogli primerno obdelati javno mnenje, štero bi potem samo iz sebe prepričilo veri škodlive družabne pojave. Mednarodno židovstvo se ne opira na vzgojne zavode ne na politične stranke; tudi nema za sebov vnožine družb i organizacij. Zadostuje njemi, da se je polastilo vodilne kniževnosti i je vpreglo v svoja kola časopisje, pa vodi, sploh vse vodi. Bi se ne mogli konči v toj točki od židovov navčiti?

Vnogo so se navčili francoski katoličani. V kulturnom boji (boj proti veri), šteroga je skoz deset let bojuvala slobodno zidarstvo so dodobra spoznali, kak brez

moči je vsaka šče tak dobra stvar, če je ne podpira časopisje. Francoski katoličani so v kulturnom boji zgubljali bitko za bitkov, ar ne so meli časopisja, štero bi branilo njüve pravice i ustvarjalo za nje pravično javno mnenje. „Žali Bog, da smo katoličani zgubili na stotine milijonov frankov, ki smo jih stavili v podjetja, štere so nam oropali razlastilni zakoni, mesto da bi zdržili vse sile i pončicali ves svoj čas i peneze za časopisje, ki bi prepričilo sprejem razlastilnih zakonov!“ Tak je te dni napisao „La Croix“ vodilni francoski katoličanski dnevnik.

Da se žalostni dogodki več ne povrnejo, so francoski katoličani z vsemi silami na deli, ka vzdignejo i razširijo svoje časopisje. Zadnje tjedne po vsoj Franciji prirejajo časopisne kongrese, izključno posvečene propagandi dobrega tiska. Govorniki na tej propagandnih shodaj so većinom lajiki. Dozdaj so se vršili velki kongresi v Epinalu, Auxerren, Saint-Malo, Sedanu i indri. Povsod so se ustanovili odbori za širjenje dobrega tiska. Živa časni karska borba v vsoj republici je tak oba trila katoličane, ka so v Parizi začnoli poleg „La Croix“ (300.000 izvodov dnevno) izdajati šče novi, predpoldnešnji dnevnik „L'Aube“ (Zora), četudi ma vsako vekše mesto še lastno katoličansko glasilo.

Velko zaslombo vživa agitacija za dobro časopisje prt višjoj i nižjoj duhovščini. Več pušpekov je izdalo postno pastirsko pismo o dobrom tiski. Mgr. Andollent, škof v Bloisi, deli v svojem pastirskom pismi časopisje na 4 dele: slabo, nepristransko, naklonjeno i dobro. Pušpek sodi vse z verskoga stališča. Slabo časopisje je tisto, ki ruši verske i socijalne podlage (lubezen do bližnjega), ki ponüca vsako priliko, da se obregne na vero, cerkev, Papo i duhovščino. Z nasladnostjov piše i ponatis kavle vse, ka bi vtegnolo cerkvi škoditi. Nasprotno pa zamuči, ka je v čast duhovščini. Istočasno priporoča sredstva proti poprijetji človeka sprejema nepoštene oglase itd.

Nepristransko časopisje greši največ z opuščanjem. Stoji na stališči, da je vera zasebna stvar. Med tem, gd bo vsakoj šče tak brezpomembnoj stvari posvečalo cele strani, se za versko življenje niti ne zmeni. Papovo encikliko n. pr. opiše kak kakši dogodek — a nikaj več, ar ma za njega takši pomen kak poročilo III. spravišča boljševikov. Nepristransko časopisje — mogoče tak ka niti ne opazi — zavaja svoje čitatele k verskoj brezbriznosti. Naklonjeno časopisje k tomi spada. Vnogo listov v Franciji, posebno zadnje čase, ki so do katoličanstva dobrohotno razpoloženi. Opuš čajo vse, ka bi žalilo versko čustvovanje katoličanskih čitatelov i se brigajo, da naznanijo javnosti v katolicizmu prijaznom pogledi.

Svet reši samo lubezen Jezušovih ran! V te namen širite Novine!

Zahtevam dobrega časopisja pa zadosta včini, samo tisti list, šteri javno svedoči od katoličanskoga mišljenja. Pojasnila, štera davle, so v pogledi verskoga zakona. Sledi želim Pape i püšpekovi i se trüdi, da ustvari v javnosti katoličansko mišljenje. Njegovo delo je odlično apoštolsko, ar si postavlja za nalogo prenoviti vse v Kristuši. Tak piše francoski püšpek Mogoče ne bodo vsi tej reči razmili. So šče tüdi med nami, šteri ne znajo ceniti vrednosti dobrega tiska. Pa vsi šteri bodo to šteli i razmili, bodo šli na delo da pomagajo širiti dober katoličanski tisk. V istini smo v težkom časi, šteri zahtevle na vseh koncih omejitve. Nego če se že trbe odpovedati, bomo to raj včinioli pri zabavi vini, cigaretlinaj, kak pa pri dühovnih vrednoščaj, štere vstvarjajo katollčanstvo.

Sunčni žarki namesto očal.

Nemški zdravnik Rihard Dausel vrači očne bolezni z obsevanjem očnih mišic. Varaši Furstenberg v meckleburškoj deželi, gde ma svoje zdravilišče, so redki šteri bi nosili očale. V časi 5 mesecov je imenüvani zdravnik zvräo vse betežne na očaj. On sam je noso 3 leta očalje i se zvräo. V kratkom pride 50 dece iz Berlina v njegovo zdravilišče, da je reši očal.

Pomen katoličanskoga tiska v Madjarskoj.

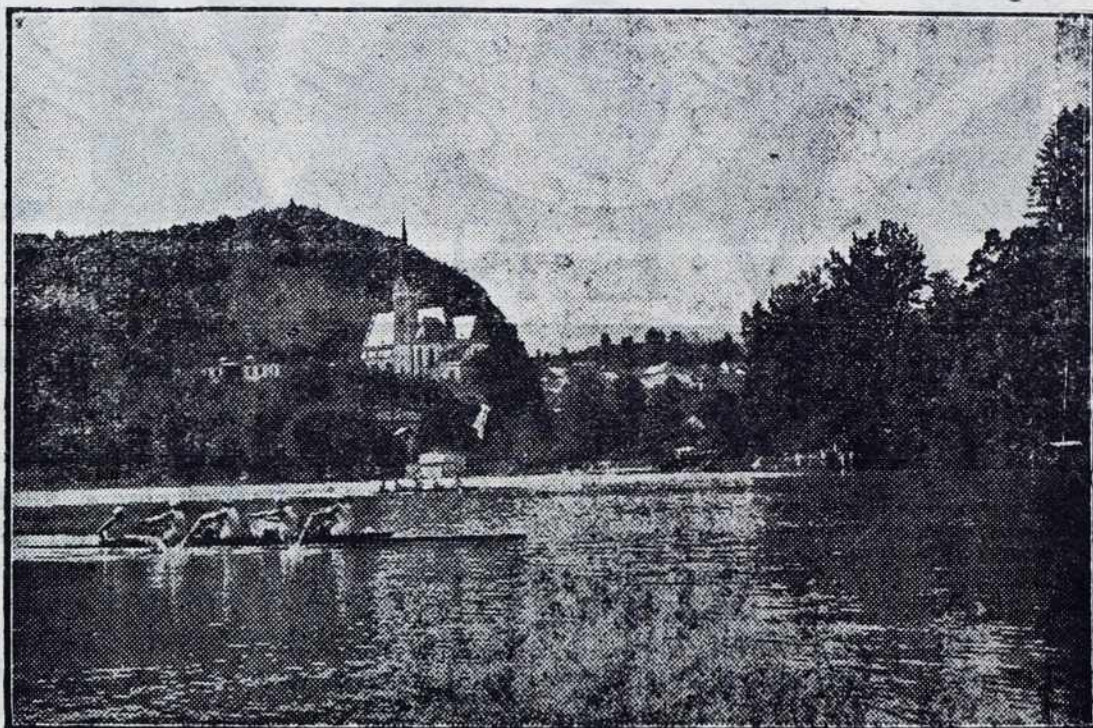
Zaspana vest Madžarskih katoličanov. Što vodi Madžarski katoličanski tisk? Dnevnik i časopisi v službi katoličanstva. Jezuitska revija kak ogledalo Madžarskoga življenja. Tisk i kapitalizem. (Po Hrv. Straži).

Položaj katoličanstva v Madjarskoj državi je ne slab. To so prvi uvidili madžarski Jezuiti Bangha i Csávossy, šteriva se bavita z najmodernejšimi sredstvi: s tiskom, radijem, samo da zbüdiyo zaspano vest katoličanov i v javnosti pribavijo katoličanstvi tisti značaj kak njemi pripada po številčnoj jakosti.

Žalostno je dejstvo, da ma 66% katoličanov v Madjarskoj menje vpliva na javno mnenje, na politično i kulturno naprednost naroda kak 21% kalvinov i 6% židovov.

Da se te od fundamenta spremeni, trbej modernoga i jako razširjenoga katoličanskoga tiska. To naglašüje v vsej predgaj, člankih i radio konferencah oča Bangha. Zavolo toga so ga nasprotniki nazvali kolporter madžarskoga katoličanskoga tiska. Če ne bi bilo Banghe, bi madžarski katoličanski tisk preživlao šče dnes svojo starinsko dobo kak to vidimo v Španiji, Italiji i latinskoj Ameriki. . . . Bangha je stvorio krilatico: Mi katoličanci posvečüjemo 60% svojij düševnih i kulturnih sil dühovnoj skrbi, 20% vzgoji mladine, 15% dobrodelnoj i socijalnoj skrbi, a samo 1% apoštolstvu tiska, vklub velkoj moči i silnomi značenji tiska.

I mora se priznati, da Bangha dela na to, da se te deo dela očisti. Banghini uspehi na poti katoličanskoga tiska so poznani širnimi katoličanskimi svetli. On je dao osnovati „Srednji tiskarski zavod, šteri izdavlje katoličanska dnevnika „Nemzeti Ujság“ i „Uj Nemzedék“, šteriva zavzemata v Madžarskoj državi odlično mesto. Smer katoličanskih dnevnika i časopisov je točno odrejen. „Nemzeti Ujság“ izide kak jütrašnji list, stoji na visikom mestu i je v glavnom namenjen ljudem z visokošol-

Bled z jezerom, farnov cerkvijov i gradom. To je najlepše slovensko letovišče, gde v letnoj vročini prežive vsakše leto par mesecov tüdi naša kraljevska familija. Prebivalcom Bleda, pa spoj cele Gorenjske, vsakše leto lepe peneze prinesejo tühinci, šteri te kraje pohajajo. Ništerni kraji, pa tüdi cele države, kak Švica, živijo samo od tühincov, šteri pridejo k njim na počinek i razvedrilo. Zato bodimo tüdi mi proti tühincom vsikdar prijazni i podvorimo vsakšemi, kelko po svojoj najbolšoj voli le moremo i zmöremo. Kem več tühincov pride v našo krajino, da si ogledajo naše kraje, ali pa si malo odpočinejo pri nas, telko več penez ostane med nami, ka je nam vsem v hasek.

skov i srednješolskov izobrazbov. Izda se ga dnevno okoli 36 jezero izvodov. „Uj Nemzedék“ je batriven posküs katoličanskoga početnoga lista. Jako je dopadlivi, z dopadljivim naslovom, a namenjen je mestnim delavcom, obrtnikom i trgovcem. Stalni predplačnikov ma jako malo, več se oda, tak ka ga nosijo okoli. Izda se ga dnevno okoli 30 jezero izvodov. Najbole razširjeni katoličanski ljudski list je „Uj Lap“, šteri dosegne včasi 100 jezero izvodov, a čte se največ po deželi. To so budimpeštanski listi, a vsakše vekše mesto (varaš) ma svoj katoličanski dnevnik. Polog dnevnika je lepo osnovan katoličanski zaporedni tisk ilustrovani tednik „Képes Krónika“ šteri je razširjeni po vsej katoličanskih družinaj i se tiska v 20 000 izvodih.

Pred par meseci je izišeo novi katoličanski demokratski dvotednik za inteligenco z naslovom „Korunk Szava.“ Te list izdavlje grof Szécheny Jürij, a okoli njega se zbirajo mladi katoličanski razumniki, šteri se borijo za madžarsko življenje poprek. List je jako borben, pripraven za vsako potrebo, vseskoz katoličanski i je med katoličanskim dijaštvom i mladov inteligencov silno prilübleni. Pred vsakov cerkvijov se odavle tednik „A Sziv“, šteri razpravlja samo od verskih i cerkveno političnih pitanj i od katoličanskih družtev. Katoličanskomi dühovništvu je namenjena revija „Katolikus Szemle“ največše mesto v vsoj državi pa zavzemle Jezuitska revija „Magyar Kultura“ pod uredništvom oče Banghe.

„Magyar Kultura“ izide dvakrat mesečno na 50 straneh, a letno predplačilo iznosi 144 Din. Izide v 10.000 izvodih. Te list najvernejša slika življenja madžarskih katoličanov, ar je uredniki uspelo, da je okoli lista zbrao sociologe, zgodovinare, kniževnike i novinare, ne samo od redovnikov, nego tüdi od sveckih gospodov. List objavlja vse madžarske pojave javnoga življenja izrazito s katoličanskoga stališča.

Zato ma poleg globokih razprav i druge stalne dopise iz: književnosti, umetnosti, gledališča, kina, radia, glasovi tiska... V vsakoj številki majo borbe s protestanti ali odgovarjajo na napade lažižidovskoga tiska. To je organ borbenoga katoličanstva,

zavolo šteroga segajo po njem protivniki. Tü urednik Bangha prikazüje slike od pomenkanja katoličanske zavesti na Madjarskoj.

Navesti ščem samo nikelko primerov iz najnovejšega števila: Kalvinska dovica ma sina katoličanskoga dühovnika, šteri je s težkov mukov pregovoro svojo mater, da je završla židovske novine „Pesti Hir-lap“ i si naročila katoličansko-protestantske novine „Magyarság“, sini pa je zapretila, da ga zavrže, če si naroči Jezuitsko revijo „Magyar Kultura.“

Človek se pita, odked pri protestantih telko samozavesti, da odbijajo vse, ka je katoličansko: Ali drugi slučaj: V nekom katoličanskem varaši z vnogo dühovništvom i vnogo šolami majo v čakalnici na postaji vse liste židovske i protestantske, samo niednoga katoličanskoga ne. Za vse te časopise dajo peneze vučitelje, šteri dobijo plačo od katoličanske cerkve. V jednom semenišči je poglavarstvo naročilo nepri-stranski Magyarság, v dobroj veri, da s tem podpirajo dober tisk. Najdejo se i tüdi plebanošje, šteri majo samo liberalne novine.

Če bi katoličani bili dosledni, te bi küpuvali samo katoličanski tisk. 66% madžarskega tiska bi moralo biti katoličanskoga. Najbouši sociolog v Madjarskoj je Jezuit Csavossy, šteri je začno iskati vez med tiskom i kapitalisti, pa trdi, da što ma pri sebi javno mnenje, znači to da ma dotični moč nad svojov voljov i düšov. To je düševna moč, a ta je vekša od moči vojske i kapitala. Glavno orožje kapitalizma je tisk. O, če bi katoličanci že to ednok varali, ali so ešče vnogi slepi.

Ogromni penezi i delo se posvečüje n. pr. društvenim organizacijam, znanstvenim tečajom, političnoj borbi i dobrodelnosti, ali to so vsi takši posli, šteri so po većini nepotrebni. Židovstvo je zadovolno s tem, ka ma svoje pisatele i te vpreže v kola tiska.

Tak pišejo jezuitje. Poglednimo katoličani Slovenske krajine seli do dna srca i odgovorimo na pitanje po düšnoj vesti: **zakaj nemaš katollčanskih Novin?** Odgovor je kratki i jako lehek: **ar si**

samo po imeni krščenik. Od takših pa Kristuš pravi: Ne tisti, ki pravi: Gospodne, Gospodne, bo šo v nebesko kraljestvo, nego ki spuni volo nebeskoga Očē.

Mi i Nizozemci.

Najsijajnejši dokaz nizozemskih (Holandskih) katoličanov je to, ka ma katoličanski 2 milijonski Nizozemski narod 32 dnevnikov i to samo katoličanski. *Tak pride eden te katoličanski dnevnik na 62 jezero ljud.* Ka pa mi? Nas pa, ki nas je okoli 75 jezero katoličanov v Slov. krajini, pa nemamo niti ednoga! Niti našega katoličanskoga tednika Novin ne podpiramo! Zbudi se že narod i spreobrni se. Naj se razširja po katoličanskih hišaj samo katoličanski tisk. Vsaka hiša naj si naroči v prvoj vrsti naše Novine.

Naši dobrovolci.

Par reči spregovorimo od naših dobrovolcov, da bo javnost naša poznala zgodovino teh, odnosno njihovoga društva. Gda so se po celom sveti raznesla Wilsonova načela, ka naj vsaki narod sam določi, kak naj se vredī njegova usoda, njegovo narodno življenje, so se zbrali idealni naši rojaki, ki so delali z celim srcem, da bi naš slovenski narod prišo vkup z svojimi ločenimi brati prek Mure v edno narodno i državno telo. Madjarskoj oblasti nese je povido te pokret i začelo se je preganjanje proti idealnim našim narodnjakom. Mladina, ki je prišla z bojne, naj se ogne preganjanja, je skočila prek Mure, se dala vpisati v sokolsko legijo v Štrigovi ali v drugo domačo v Lotmerki i čakala pripravnoga trenutka, kda sme vdariti prek Mure i naskočiti pa premagati madjarske boljševice. Vse je bilo že določeno 1. 1919 meseca maja. V zadnjem hipi je pa prišla od antante prepoved, ka se boljševice nesmejo napadnoti. Te ešče naš kraj najpre ne spadao k Jugoslaviji. Tak so naši dečki pomali romali nazaj na svoje domove, ali so pa ostali ešče naprej v legiji kak Godina Jožef, zdajšnji zapreti misijonar, ki je prvi organizirao legije domačinov, Kūhar Mihael zdaj žel. uradnik v Soboti, g. Jerič, Vöröš itd. Neštēni z naših so tam prek dobili tudi orožniško službo. Bili so pravi junaki, ti naši narodnjaki, ki so mnogo pretrpeli, kak g. Jerič, zdajšnji dekan v D. Lendavi, Kūhar Alojz iz Izakovec itd. itd. Ta navdušena narodna mladina je ustanočila potem, ko smo že meli svojo narodno državo, dobrovolško prekmursko društvo. Mislili so najpre ti naši narodnjaki, da bodo naši dobrovolci iste ugodnosti dobili, kak ostali dobrovolci iz Soluna. A falinga toga društva je bila ta, da je sprejelo med svoje kotrige tudi tiste, ki orožja neso meli nikdar v rokaj i ki neso bili nikdar v našoj legiji. Potem falinga je bila tudi ta, da je bilo sprejeti več takši, od šterih se je gučalo, če te že po pravici, ali ne, da so ropali 1. 1918. To sta dve velikivi falingi, zavolo šteri več najbolje zaslužēnih dobrovolcov k društvu neje pristopilo. Društvo je večkrat melo kakšo prireditēv, spravišče ali nikdar nej moglo priti s svojimi zahtevami na tej do kakšega uspeha. Nikdar neje moglo dobiti zemle, kak jo zahtevalo i zahteva. Kda so bili g. Klekl poslanec, so vnogo hodili na vojno ministerstvo i dobrov. društvu Beogradi pa intervenirali, da bi mogli tem našim pravim junakom izprositi zemlo. Ali neje šlo. Šlo neje zato,

ar zakonski načrt i sledkar sam zakon je samo tiste priznavao i priznava za dobrovolce, šteri so bili na Solunskoj fronti, druge ne, Korošce tudi ne, ki so pa krv prelevali za domovino na domačih tleh. Solunskoga borca mamo samo ednoga, Gregor Matjaša iz Dokležovja. Jedino tomi ide zemla brezplačno po zakoni. Drugomi nikomi ne. Zato gdekoli i štokoli bi gučao nači, nema prav.

Narod se ne sme z praznimi oblubami zapelavati. Zemle po obstoječih zakonaj ne je mogoče dobiti našim dobrovolcom, niti je ne mogoče to spremembo v zakon spraviti. Pravi dobrovolcov od Soluna je najpre teliko, ka za te mora država teške stomilijone plačati za že razlašeno zemlo, vnogi pa ešče niti zemle ne so dobili.

Naši dobrovolci so meli na Petrovo zborovanje v M. Središči. V D. Lendavi toga oblast ne njim je dovolila iz razloga, ka bi znali ljudje iz Medjimurja razširiti živinsko kūgo z svojov obuteljov po našem kraju. Naroda ne je bilo dosta na spravišči, zastopana je pa bila na njem oblast po čakovskom srezkom načelniki, ki ne je dovolilo govorniki Horvat Pavli vse povedati, ka je nameno.

Neki vidijo v tom društvu zbiranje volilcov za g. Horvat Pavla, ki je nameno že lani kandidirati, — bo pa sledkar. Od naše strani mi ne gledoč na to, kakši namen ma vodstvo društva, naglašujemo sledeče svoje stališče:

1.) Naj društvo preosnove svoja pravila i naj sprejme med svoje člane samo naše idealne vojnike, ki so služili v legiji i bili pripravljeni z prelejanjem krvi se boriti za našo slobodino. 2.) Naj se odstranijo vsi drugi iz društva, predvsem pa tisti, ki so zavolo roparije bežali prek Mure i stopili med dobrovolce, ali od šterih se dožene, da so bili tam prek švercari. Tak ščiščeno društvo bo vsaki iz srca pozdravo, predvsem pa naša oblast.

Prava pot iz stiske.

Smo v časi krize — duševne i gospodarske, kakše ešče svet ne pomni. Tak da bi se vse človeki sovražne sile zakunole proti njem. Če duže bole vroče nam postaja. Vse ozračje je nekam soparno, da že komaj odihavlemo. — Čudno neprijetno se počutijovsi, ki poznajo svetovni položaj. Večina človečanstva je v stiski i se mora boriti za svoj obstanek. Borbo na življenje i smrt bojūjejo milijoni. — Pa tudi teh par sto jezer bogatnov, ki so vse bogastvo sveta pogrmadili pod sebe, ne morejo v miri vživati, gda vidijo okoli sebe milijone lačnih, izstradanih, ki vsikdar bole tiskajo pesnice.

Neugodno nam je vsem. Človek bi se razjokao, gda vidi vnožice lačnih, izstradanih. Krūha prosijo, da bi nahranili sebe i svojo lačno, nedužno dečico, ki že na prvoj stubi življenja morajo kušati bridke kaplice pelina. Krūha je vnogo, da prehaja, pa denok jim ga ne dajo tisti, ki ga majo. Ne prosijo ga kšenki. Ne. Pošteno bi ga plačali z delom svojih rok, ar penez nemajo. I čudno: pri vsoj svojoj voli za delo nemajo ne dela, ne jela.

Naše kmetije propadajo. Boben vsikdar bole na gosci spevle. Polovica slovenskih kmetov je zaduženih. Jeli več ne vemo gospodariti? Jeli zemla več ne tak rodovitna? Istina je nasprotna. Ustanavljajo se kmetijske šole, vršijo se kmetijski tečaji, na ednom plūgi zemle več pripovamo, kak

so naši očevje pripovali i denok propadamo. — Nehote nam pride na misel, ka bo s toga. Tak ostati dugo ne more, ar bi rana na teli človečega roda nastanola tak velka, da je desetletja ne bi mogli zvrati.

Lūdje, šterim je na srci dobrobit človečanstva, iščejo na vse načine, kak bi se dalo zvoziti iz toga močvirja. Radi bi pripelali voz na trdno, vednako cesto, po šteroj bi se lahko mirno vozili proti večeri svojega življenja. To iskanje je žmetno. Zato ne čudno, če so ne vsi ednoga mišljenja.

V glavnem sta dnesden dve poti, po šterih probajo rešiti človečo barko. Za edno pot so lūdje, ki zidajo na fundamenti vere. Živa, dejavna vera bi nas naj rešila. — Za drugo pot so pa lūdje, ki ne priznajo nikaj nadzemskoga i pravijo, da se s smrtjov človekovov vse konča. Ti ščejo rešiti svet samo s človečev pametjov brez kakšega vmešavanja božega i cerkvenoga. To sta dve poti, šterivi vodita narazno.

Zagovorniki prve poti smo tudi mi i pravimo, da je vzrok gospodarske krize v duhovnoj krizi. Ar je tudi naše duhovno življenje v takšoj krizi, v kakšoj ešče od apoštolskih časov mogoče ne bilo. Zato je prava rešitev gospodarske krize nemogoča, dokeč ne spremenimo svojega življenja i ga ne naravnamo po božih zapovedih. Potrebna je notrašnja sprememba, preroditev notrašnjega duhovnoga življenja v duhi Kristušovom. Iz toga notrašnjega prerodenja bo sledila tudi sprememba zvūnešnjega družabnoga življenja. Ar človeška družba je sestavljena iz posameznih ljudi. Če se teda posamezni lūdje spremenijo, se spremeni tudi celokupna družba. Kakši so posamezniki, takša je družba.

Preureditev v Kristušovom duhi pomeni, da moramo mi, ki poznamo Kristušov navuk i njegove zapovedi, svoje mišljenje i življenje naravnati po tom navuki i njegovih zapovedaj; živeti tak, kak nam zapovedavlejo bože zapovedi, ki jih čuva i glasi sv. Maticerkev. To je stalna rešitev stiske. — Življenje se teda terja, ne samo vera. Sama mrtva vera nas ne reši. Potrebna je živa, dejavna vera. Takša živa vera menka katoličanom že duga desetletja. Če se odkrito pogledamo sami sebe, moramo priznati, da smo vnogi katoličani — dnesden — lahko bi pravo — samo senca katoličanov, samo smešne podobe katoličanov. Nikaj se ne izgovarjamo. So toti lepe izjeme, ali keliko jih je v primeri z vsemi katoličani? Naša krajina vala pred svetom za verno i pobožno. Ali keliko je zaistino pravih katoličanov, ki bi se lahko bar nikeliko primerjali s katoličani apoštolske cerkve? Le vržimo krinko z obraza i se pokažimo pred drugimi takši, kakši smo. Jeli smo to zaistino pravi katoličani?

Verjemo v Jezusa Kristuša. Od njega je pisano, da je betežnike ozdravljao, da je slepim pogled davao i glūhim posluh, da je mrtve būdio. Svojim vučenikom je pa obečao, da bodo ešče vekše reči delali, kak so te . . . Najvekše delo, šteroga bi katoličani zdaj mogli včiniti, bi bila preroditev človeče družbe. Ali se pa more družba spremeniti prle, kak se mi sami prerodimo? Če svojo krščansko vero vzmemo tak sveto i istinsko, kak so jo vzeli prvi kristjani, potom se družba sama zdigne i prekvasi. Prvi kristjani so spremenili vso tedanjo pogansko Evropo v katoličansko. A dnesden se godi ravno naopak. Katoličani smo postanoli tak mlačni, da se bole nagiblemo k poganstvu kak h kršanstvu.

Ali je življenje večine ljudi v Evropi krščansko? Ali je ne jako spodobno življenje poganskega rimskega cesarstva, gde se je grehota tak razširila, da je vonjalo v sosedne države? Vsakšni išče samo sebe, bližnjega pa teliko, keliko ga potrebuje. To je poganstvo.

Zato če ščemo spremeniti denešnje družbo i s tem odpraviti stisko, moramo svojo vero prenesti iz cerkve v domače družinsko i javno življenje. Naše katoličanstvo se mora raztegniti prek cerkvenoga praga vō na cesto, na senje, v urade, na pole i travnike itd. Potom bo zavladało življenje, ki bo Bogi dopadljivo i od šteroga bomo mi sami meli največ haska za zemelsko, posebno pa šče za večno življenje.

Drūge poti, ki je zgrajena brez vsakega pogleda na večnost, nam zdaj niti ne trbe bole na tenci pobijati. Vodi najpre v večni boj vseh proti vsem, v šterom so slabši vsikdar premagani. Iz gori povedanoga znamo, da je vsakša drūga pot kriva. Zato se malo zamislimo sami v sebe i premislimo, kak je z nami. Če količkaj damo na sebe, ne bomo trpeli mlačnosti, nego se bomo odločno postavili na stran katoličanstva. Začniti moramo taki, da ne ostanemo predaleč za drūgimi. Prvi najpre ne bomo, ar so se po drūgih pokrajinaj zaistino pravi katoličani že prle zbūdili i žnjejo svoje sadove. Vsi moramo kak eden na boj proti modernim poganskim navukom. Na te način se svet znova obrne k svojim Stvoriteli, Odrešeniki, Sodniki i Plačniki — Bogi, ki bo zakralūvao nad zadovolnim javnim i zasebnim življenjem, v šterom denešnja stiska ne bo mela prostora.

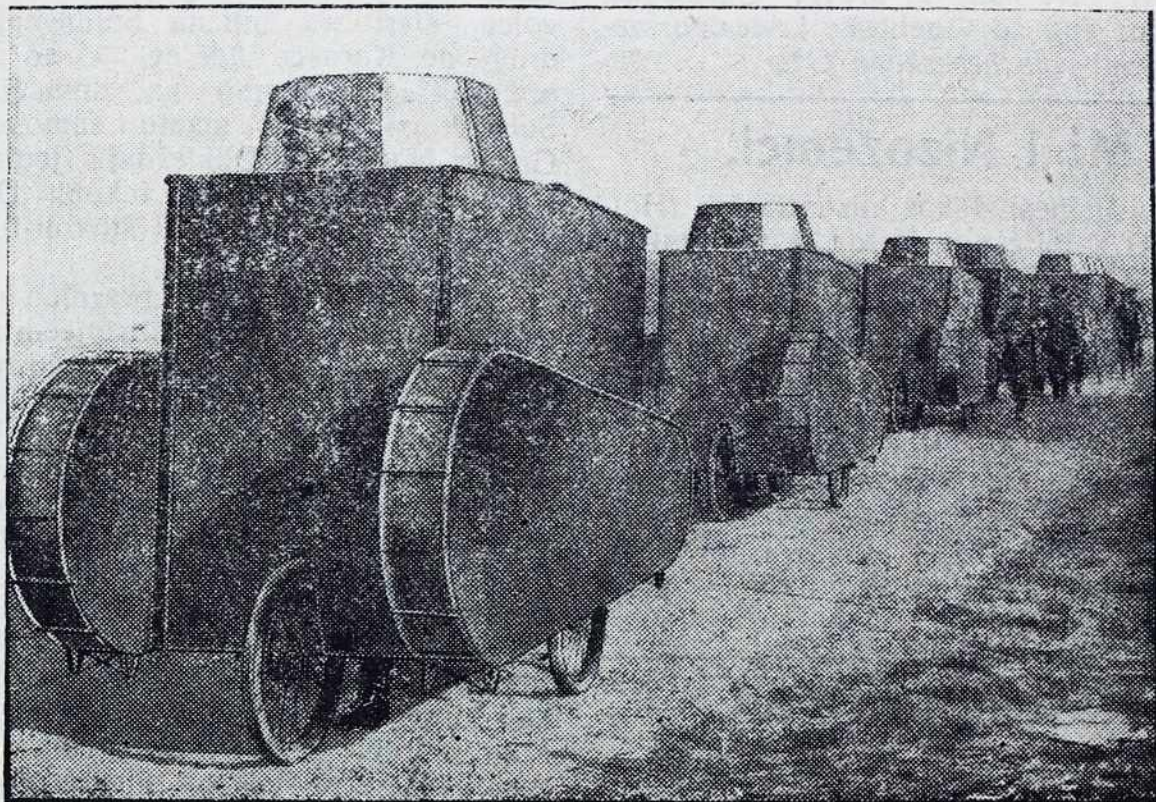
Okrožnica Pija XI. od zdajšnje svetovne krize.

Po celom širnem sveti se mogočno razlega glas božega namestnika na prestoli sv. Petra v propadajočo človečo družbo. Zapovedi prihajajo v zadnji letaj znamenite okrožnice od največšega cerkvenoga glavarja iz večnoga Rima, od svetoga oča — Pija XI. Leta 1929. od krščanske vzgoje mladine, leta 1930. od krščanskoga zakona, leta 1931. od obnove družabnoga reda. Globoki je bio vtis na vsakega človeka, šteri je poslušao ali čteo jasne, odločne pa odkrite reči vučenika ino vodnika narodov, šteri edini kaže v neredi pa v bolečinaj, v šterih trepeče denešnja doba, pravo usmerjeno pot do istine pa življenja.

Najglobokejši vtis pa je ino bode napravila najnovejša okrožnica pape Pija XI., izdana za priliko letošnjega svetka presv. Srca Jezušovoga. V toj okrožnici razkriva papa čemerne korenine zdajšnje razvūzdanosti, družabne pa gospodarske krize. To so: zamazana sebičnost (egoizem), nekrščansko narodnjaštvo (nacionalizem) ino organizirano brezboštvo (ateizem).

Ali je ne grda sebičnost — tak pita sv. oča — ali je ne zamazani egoizem, šteri določa dnes medsebojno razmerje poedincov, družbe ino narodov, tista hūdobija, štera je pripelala svet na rob propasti? Ravno iz korenine sebičnosti rastē tisti pohlep, šteri rodi medsebojno nezavūpanje, štero vničuje vse človeče odnose; šteri drži vsakši dobiček drūgoga kak lastivno škodo, šteri vse podrejūje lastivnomi dobički, ne ka bi se brigao za blaženost bližnjega, liki na nečloveči način tlači pravice drūgih.

Ta socialna hūdobija sebičnosti pa rodi drūgo ešče vekšo hūdobijo, če se vko-renini ino razpasē ne samo pri poedinih,

Slepi tanki. V zdajšnji boj naj rabijo za napade i obrambo takzване tanke, to so močna železna motorna kola, oborožena s strojnimi pūkšami i malimi štūki. Tej tanki so tak napravljeni, da se lahko vseh-šerom vozijo, po njivaj, grabaj, šumaj i iz svojih cevi na vse strani pošilajo smrt. Nemci po mirovnoj pogodbi nesmi jo graditi za svojo vojsko. Da bi pa svojim vojakom lahko pokazali, kak takši tanki izgledajo, so napravili za vojaške vaje papernate tanke, štere vozijo na biciklaj, odzvuina pa izgledajo, kak pravi železni tanki. Naša slika nam kaže takše nemške papernate tanke.

liki tūdi v vekših organiziranih skupinaj, predvsem v narodaj. „Gda ta sebičnost — tak sklepa sv. oča — izrablajoč upravičeno lūbezen do domovine ino s pretiranjom tistoga svetoga čūstva, pravoga ino zdrave narodnosti, šteroga krščanska lūbezen ne graja samo, liki vrejūje, posvečūje ino poživla, postane vodilo v razmerjih med posameznimi narodi, *potom se pod tov krinkov opravičūjejo tūdi največše krivice.* Ino to, ka bi se mislilo med posamezniki kak nemoralno, se ma v razmerjih med narodi za dovoljeno ino *se delajo največše hūdobije pod svetlm imenom narodnoga čūstva.*“

Tretja korenina socialne hūdobije denešnje dobe v 20. stoletji pa je brezboštvo. „Brezboštvo je v zgodovini narodov zmerom obstojalo — pravi sv. oča — liki denešnje brezboštvo je širokopotezno organizirano, razpredeno po celom sveti ino pripravljeno za napad ino borbo. Ta v istini pleklenska propaganda se poslužūje vsej človečih naprav, začēši od brezbožnih univerz do lūdskih šol, od gledališč do kinematografov, gramofona ino radija, od brezbožnih razstav ino procesij do predavanj. Širiteli toga brezboštva „ne divjajo samo proti katoličanski veri, liki sploj proti vsem, šteri ešče pripoznavajo Boga kak Stvoritelja nebe pa zemle, domišljajoč si, ka se mir ino sreča ne bodeta povrnila na zemlo, dokeč ne bode vničēni zadnji stopaj vere.“

Gda so pred osmimi stoletji pozivali sv. očevje na križarski boj proti Izlami (Mohamedanom) kak najsilnejšemi pa najstrasnejšemi sovražniki krščanstva v tistoj dobi, tak zové Pij XI. posameznike ino narode v mogočno fronto ino združēni boj proti tem grobokopom modernoga človečanstva ino krščanstva: *proti sebičnosti, laži narodnjaštvi i brezboštvi.* „V toj borbi se morajo združiti ne samo pravi katoličani, liki vsi, šteri ešče pripoznavajo ino častijo Boga, če neščejo, ka nad človečanstvom zavladata nered pa strahovlada.“

Tū ne ide samo za borbo proti človečanstvi, liki tūdi proti nadčlovečoj, šatanskoj sili, trbej poleg naravnih tūdi nadnaravnih sredstev. V čūdovitih, zvišenih re-

čaj slika sv. oča molitev, kak stūdenec dūhovne obnove ino socialne reforme, pokoro pa kak orožje za obrambo krščanskoga idealizma. Zato določa, ka naj pūšpeki po celom sveti na svetek presv. Srca Jezušovoga odredijo osemndevnico molitve ino zadoščenja. Kak prorok Jeremija nad razvalinami narodovoga življenja zakriči mogočno sv. oča na konci svoje okrožnice: „Nam pa ne preostane nikaj drūgoga, kak da pozovemo svet, šteri je prelejšao telko krvi ino odpro telko grobov, šteri je vničo telko vrednot ino kulture, šteri je oropao delo ino krūh telkim lūdem, z nežnimi rečmi svete Liturgije: „Lūdstvo moje, vrni se k svojim Gospodi ino Bogi!“

Slovenski narod je Piji XI. zahvalen za proroške, krālevske, očinske reči opomina ino pobūde. Zahvalen posebno za tako odločno obsodbo nekrščanskoga nacionalizma, šteri pod lažljivov firmov lūbezni ino vernosti do domovine socialno ino gospodarsko oškodūje ino vničuje vero, delavno, ponizno, pravo domolūbno lūdstvo, šteri pod zapelivov krinkov narodnjaštva zastupla v mladini pravo zdravo ino naravno lūbezen do naroda.

Od naših v tūjini.

S. Bethlehem. Grdi napad je izvršo nekaj v listi „Amerikanskih Slovincov Glas“ v predali: ka novoga v Starom Kraji, šteri predal piše Titan Janoš, medicinec iz Kroga, na g. Klekl Jožefa, predsednika odbora za zidanje sirotišnice Dom sv. Frančiška v Črenovcih. Nikdar ne bi mislili, ka se najde stvorjenje, štero bi moglo oblatiti nesebično, požrtvūvalno delo g. Kleklna za siromake i sirote Slovenske Krajine. — Na svetek Jezušovoga Srca se je deca prečistila, večer se je pa darūvala cela fara presvetomi Srci Jezušovomi. — Šolska mladina moškoga spola je pristopila po zvršenom osmom razredi v društvo presv. Imena Jezušovoga i obečala v cerkvi, da se bo držala vsikdar Kristušove vere i se borila proti njegovim sovražnikom. Šola se je dokončala z lepim predavanjem od Washingtona i z igrov: Kmet i Herodeš. Bile so

tudi pesmi. — Maja 22. je bilo sprejetih 25 deklin v Marijino družbo, 29. maja pa je pristopilo 50 dece k prvomi sv. prečiščavanju. — Kak se vidi, se katoličanci v S. Bethlehemu jako lepo gibljejo i napredujejo v verskom življenji pod vodstvom preč. g. Egidija Horvata, našega rojaka. Pripomnimo, da največ Ogračkov ravno deca v S. Bethlehemu ma naročenih, najmre 122. Vr.

Gradec. Zlato častno medalijo je izročilo v Gradcu dr. Rintelen, minister za bogočastje č. g. frančiškani Pelagiji Klemenčiči slovinci od sv. Trojice za velike trude, štere je meo pri vzgoji mladine.

Pozdrav pošila celoj Slov. Krajini i njoj žele, naj bo srečna i vesela, potem svojim domačim, Jelenskoj fari, gospodi plebanoši Varga Štefani i g. Franc Kereci iz Nemčije *Miholič Štefan*.

Francija. Jugoslovansko omladinsko društvo, je z velikov slovesnostjov obhajalo spomin Zrinjskija i Frankopana, šteriva sta se borila za našo slobodščino i mrla za njo. Kraljevski poslanik Spalajkovič je tudi obiskao proslavo. Veseli nas, da mammo svoje društvo, gde si bar na teden ednok lejko zgučimo kaj po domačoj maternoj reči. Gospod duhovni voditeo, gospod frančiškan pa pazijo na nas, ka ostanemo verni Bogi. Bom njim pokazala naše Novine i M. List, mislim, da bodo z obema zadovoljni. Če g. misijonar pride v Pariz, prosim, da nam to naznanite. *E. Blbel Sartouville*. — Pozdravlja Slov. Krajino i svoje domače, pa naznanja, da ga veseli naš tisk: *Ropoša Štefan, Merly*. — Vsako soboto redno dobim naše Novine. Gospodje od uredništva nas pitajo, če ne bi bile Novine vekše, ka bi te trbelo doplačati. Jaz odgovorim, da drage vole doplačam, naj bodo samo vekše. So male toti zdaj, a jako dosta dobrega je v njih. *Fartelj Josip, Bernaville, Francija*.

Italijanska država je vrnola sv. Stolicu baziliko sv. Antona. Ta bazilika je med najlepšimi cerkvami na sveti.

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

Slovenski narod pride pod oblast Frankov.

Nova doba v življenji slovenskoga naroda se začne z oblastjov Frankov. Zavladanje Frankov je vničilo Slovencom samostojnost, povzročilo zmerom vekšo politično ino gospodarsko odvisnost od Frankov i tak se je začnola tudi počasi ponemčevanje slovenskoga naroda.

Slovence je spravo pod frankovsko oblast mogočni casar Karol Velki (768—814.), šteromi je po pravici dala zgodovina priimek Velki, on je bio najmre velki po teli i po duhi. Z mogočnov rokov je segao v življenje narodov i nastavo državo, štera se je razprostirala od Baltiškega morja do južne Italije, od vodé Ebro v Španiji pa do vodé Odre. Podjarmo si je Langobarde, Bavarce, Slovane, Obre ino ešče druge narode. Karol Velki je bio najznamenitejši vladar srednjega veka. Dokeč je živo, njemi je bila pokorna skoro cela Europa.

Eden deo slovenske zemle je dobo Karol Velki v oblast že leta 774., gda je razrušo langobarsko kraljestvo v Gornjoj Italiji. Tak je prišla pod njegovo oblast vsa Furlanija ino ž njov tudi slovenske pokrajine po Benečiji ino Goriškom.

Po drugih slovenski zemljaj so te eš-

Pripovist naše krajine.

Vsakši narod je veseli, če ma lepo književnost, štera kaže njemi pa tihinskomi sveti njegovo pravo življenje. V človečoj naturi leži žela pa vola, stvoriti pesem, pripovist, sliko itd. — na drugoj strani pa se naš duh nad delami *umetnosti* raduje, je vživle. — *Slovenska Krajina* je dozda ne dala slovenskomi narodi pesnika ali pisatela, ki bi pokazao, kakši so naši ljudje pa naša zemla. Pred ništernimi leti je napisao pripovist iz naše krajine Matija Malešič, ki je bio v službi na sobočkom okrajnom glavarstvu. Ali samo naš domačin zmoro verno pokazati naši življenje. — Pa je prišeo 24 letni *Miško Kranjec*, visokošolec z Velke Polane, ki je začno pisati v naš kalendar pa Novine že pred dobrimi petimi leti. Lani pa je v znamenitih ljubljanskih umetniških listaj napisao več kračičih pripovisti iz našega življenja. Letos sta izišli skoro ob istom časi njegovivi prvivi knigi, od šterih smo na kráci že pisali i sta bile po Slovenskom s pohvalov sprejetivi. Prva „*Težaki*“ guči od življenja težakov na dolinskih marofaj, ki so si pridobili agrarno zemlo pa tak idejo v novo življenje. Ta kniga je kratka; trikrat dugša pa je „*Življenje*“ (izdala Krekova knjižnica). Popisano je življenje družine na Dólinškom: oča Marko Hozjan s sinom Lacijom, ki je mužikaš, blodo je po sveti, na konci pa ostane domá, ár je spoznao, ka je zemla tista, ki davle fundament življenji, delo na njoj pa rešuje nas vse. Drugi sin Ferko je prekšeni, divji, Joško je slab. Hči Julia se v pripovisti oženi, tak da mámo popisano tudi naše gostuvanje; najmijša Barica pa ide na Francusko, kak vnoge naše dekle. Med temi peršonami se bije boj pa pleté lübézen. Kažejo se tak, kakši so v istini: dobri pa slabi.

Ne samo ljudje, tudi naša zemla, ravnica s topolami je živo prikázana. Lepo so popisani različni letni časi, posebno božični čas s svojimi návadami; tu najdemo naše vesnice: Črensovce, Hotizo, lepi opis

če vladali domači slovenski knezi, šteri so bili odvisni od bavarskih vojvodov. Liki ne je bilo dugo, ka so tudi te dežele prišle v frankovsko oblast, gda je Karol Velki leta 788. konec napravo samostojnoj vojvodini Bavarski. Tak je prišla pod Karlovo oblast vsa Karantanija, štera je obsegala zdajšnja Koroško, Kranjsko, Štajersko, zvün vzhodnoga roba pa ešče druge pokrajine.

Slovenski narod je bio zdaj pritegnjeni v krog velke frankovske države, bio je v njenih najvzhodnejši obmejni pokrajinaj. Karol Velki je dobro spoznao njihov pomen i je napravo iz njij močno vojaško granico, štera je mela čuvati frankovsko casarstvo ino krščanstvo proti napadom divjih Obrov ino drugih divjih narodov. Vse ozemle med Dunavov ino Jadranskim morjom je razdelo v dvej mejnivi grofiji (marki), šterim je postavio na čelo svoje namestnike. „*Vzhodna mejna grofija*“ je obsegala ozemle med Dunavo ino Dravo. Vse dežele južno od Drave s Furlanijov vred so pripadale „*Furlanski mejni grofiji*“.

Karol Velki je nehao Slovencom domače kneze pa vojvode za plačilo, zato ka so brezi bojne priznali njegovo oblast. Tak so se pomali razvile male državice v Karantaniji ino v Panoniji pod domačimi slovenskimi knezi. Gda je bio divji narod Obrov premagani od Karla Velkoga ino so Slovenci, šteri so živeli v Panoniji, postali frankovski podložniki, se je okoli leta 840.

lendavskih goríc itd. Delo kaže, kak se spreminjavle naše življenje po boji. Nad vsem pa je lübezen do zemlé pa domačije — tá lübezen vodi tudi roko našega Miška Kranjca, ki nam naj Slovencom napiše ešče lepše pripovisti iz življenja naše krajine! Domá pa se naj ne najde niedno društvo, ki ne bi küpilo knige i jo širilo med narodom.

Tudi to je črste stopaj naše krajine pa njene mladine v slovenski svet!

V. NOVAK.

Politični pregled.

Dobili smo novo vlado. 1. julija je bila zaprisegnjena nova vlada. Sestavo jo je dr. Srškić, i to kak sledi:

predsednik vlade: dr. Milan Srškić;
minister za zunanje zadeve: dr. Jevtić;
za notranje: Žika Lazić;
za pravosodje: dr. Ilija Šumenković;
za prosveto: dr. Kojić;
za trgovino in industrijo: Ivan Mohorič;
za kmetijstvo: Juraj Demetrovič;
za socialno politiko i narodno zdravje: Ivan Pucelj,
za promet: ing. Lazar Radivojević;
za javna dela: dr. Srkulj;
za gozdove i rudnike: V. Pogačnik;
za fizično vzgojo: dr. Kraljević;
za finance: dr. Gjorgjević;
za vojno in mornarico arm. gen. Dragomir Z. Stojanović;
brez portfelja: dr. Albert Kramer, Boža Maksimović in dr. Handija Karamehmedović.

Kratki glasi.

Inžener Anton Lührs je iznajšeo novo motorno kolo, štero ženejo rakete. Svojo iznajdbo je pokazao pri dirkaj na Oldenburškom.

Za evharistični kongres v Dublinu na Irskom je pošta izdala štemplne, šteri predstavljajo kelih s križom i napis v latinici „Mednarodni evharistični kongres 1932.“

tudi tu osnovala mala državica s *Pribinom* ino *Kocelom* na čeli.

Liki slovenska samouprava, štera je ešče ostala, je ne bila duga. V Karantaniji ji je napravo konec upor panonskoga vojvodo *Ludevita Posavskoga*. Ludevit je težko prenašao frankovsko gospodstvo ino želo postati samostojen. Iskao je vzrok, ka bi se dvigno proti Frankom. Začetka je meo v boji velko srečo, leta 822. pa je bio od frankovske vojske premagan.

Za Slovence je mela ponesrečena vstaja Ludovika Posavskega žalostne posledice. Zgubili so svoje domače kneze ino mesto tej so nastavili Franki po Karantaniji nemške grofe.

Zdaj, gda so Franki premagali Obre ino druge narode na ozemli, po šteroj so prebivali Slovenci, so začnoli med Anizo i Rabo pa v Panoniji do Dunave širiti nemško ljudstvo. Iz raznih listin je razvidno, ka je dosta zemle v Panoniji prišlo v oblast solnograške cerkve. Že leta 860. je ta cerkev dobila v Panoniji posestva pri Kösegi, poleg Rabe, v Zalabéri ino na drugi krajaj. Nato je dobila ta cerkev ešče posestvo okoli Blatograda, Pečuha pa Ptuja. Ravnotak tudi so dobili različni samostani mnogo slovenske zemlé okoli vode Rabe ino Zale. Tak se je začnola po tej krajaj ponemčevanje, štero je trajalo do prihoda divjega naroda, šteri je prišeo iz Azije, to so bili Madžari ali Vogri. (Dale).

Zlati kinč. Italijanska ladja „Artiglio“ štera je najšla z zlatim kinčom vtopleno ladjo „Egipta“ je svoje delo zavolo slaboga vremena mogla pretrgati i se odpelala v Plymouth, ka tam prek da zlato, štero je do temao zdignola iz dna morja. Dne 25. junija je zdignola sto palic zlata, štere majo vrednost 10 milijonov Frankov i celji 43 ton čistoga srebra. Poleg toga pa še indiski penez rupije.

2000 možganov operirao v 30 letaj. Proti konci 19. stoletja so zdravniki prvič začnoli operirati možgane, to pa je bilo nevarno, ar je vsaki betežnik mro. V tistom časi je v Bernu študirao eden mladi Amerikanec Gushing. Tū je vido znanoga profesora Kochera, ki je bio daleč znanni operater Krofa. Mladi Gushing se je posveto zdraviti samo možganske bolezni. Leta 1901. je vido mrejt 16 letno deklico. Nišče nej je znao, ka njoj je. Ešče le raztelesenje je dognalo, da je mela mozole v možganih. Preštudirao je i je začno operirati, črez 30 let le operirao 2000 možganskih betegov na harvardskoj univerzi v Bostoni, v tej tresti letaj je ne drugo delao kak študirao noč i den bolezen možganov i v tom je njegov velki uspeh.

M. Sobota

— **Zrelostni izpit (maturu)** je položila na državni trgovski akademiji v Mariboru dne 24. junija 1932. z dobrim uspehom Katarina Gerlec iz Rakičana roj. v Beltincih.

— **Ljubljansko narodno gledališče** priredi v Soboti v petek ob pol deveti vori zvečer Begovičovo trodejanko „Brez tretjega“. Sodelujejo ga. Mira Danilova in g. Ivan Levar. Cene prostorom so sedeži 15, 12, 10, 8 i 5 Din., stojišče 3 Din. Predprodaja vstopnic v trgovini Hahn. Sobot

se bo gotovo pokazala na te način, da gostovanje ljubljanske drame v kelko mogoče najlepšem številu obišče.

— **Otvoritev mosta prek Ledave.** Dne 26. junija 1932. je bila svečana otvoritev mosta na Lendavi v fazaneriji. Lepo vreme je dosta ludi privabilo na to svečanost. Gradbeni odbor je lepo okraso most. Predsednik odbora g. Lanščak Franc je pozdravo vse navzoče, posebno pa našega nar. poslanca g. Benka i zastopnika drž. obl. g. Lipovšeka, šteroga je z ednim oproso, naj tolmači na višnjem mestu vdanost i vernost naših agrarnih interesentov do kralja i domovine. Potom je proso našega nar. poslanca g. Benka naj otvori most i ga izroči pomeni, za šteroga je zgrajeni. G. poslanec Benko je med velkov igrov godbe i pokanje možarov, z lepimi svečanimi govori prevzeo most i pretrgao trák. Gospod poslanec je z zastopnikom drž. obl. g. Lipovšekom šo naprej, zanjima pa celi gradbeni odbor prvokrat po mosti. S tem ga g. nar. poslanec izročo agrarnim interesentom i vsem prizadetim v določen namen.

Slovenska krajina.

— **Cerkveni glasi.** Za kaplana v D. Lendavo je nastavljeni novomešnik g. Bejek Janoš iz Kroga, v Beltince za drugoga kaplana pa istotak novomešnik g. Štukovnik Franc. Obema želemo vnogo uspeha i duhovnoga veselja na težkih, velikih faraj. Pri toj priliki povdarimo neumorno delo g. kaplana Hermana Ferdinanda v Beltincih, ki je poleg betežastoga g. plebanoša z največšimi trudi opravlaio dušno pastirstvo med devetjetero verniki. — Razpisana Martjanska fara je tudi dobila svojega novoga gospoda plebanoša, od šteroga imenüvanja prinesemo drugoč obširnejše poročilo.

— **Naši abiturijenti.** To so tisti dijace, šteri so skončali osem gimnazijskih raz-

redov pa napravili zrelostni izpit ali maturo. Letos je dokončalo gimnazijo 25 dečkov iz Slovenske krajine. Pa prej nemamo zadosta dijaštva za svojo gimnazijo! V Ljubljani so napravili maturo sledeči: Lebar Štefan z Nedelice, Kolenko Štefan s Črensovec, Kovač Janoš z Dobrovnika. Kuhar Pavel z Ižekovec, Rous Matija s Črensovec, Sukič Janoš z Moravec, Škafar Ferdo z Bratonec, Tratnjek Štefan z Lipovec, Zver Ivan z Nedelice. V Maribori: Cuk Števan z Vel. Polane, Berden Ludvik s Kobilja, Čačinovič Rudolf z Rakičana, Mikola Franc z Gor. Petrovec, Zver Štefan z Lipe. V Ptuj: Kozar Alojzij z Martinja, Obal Štefan iz Sobote. Skupno 16, med njimi 5 z odlikov. Želemo njim, naj si srečno zvolijo življenjsko pot, po šteroj naj hodijo na hasek našemi narodi!

— **† Dr. Ošljaj Ferenc,** profesor na gimnaziji v Budapešti, je te dni mro. Rojeni je bio v Filovcih v bogojanskoj fari. Lūbo je svoj slovenski domači kraj, kaje s tem pokazao, ka je pisao od naše zgodovine. Med bojom je doségno visiko čest, gda so Vogri pa Avstrijci zasedli Belgrad: te je dr. Ošljaj bio imevüvani za šolskoga nadzornika za zasédno Srbijo! Rad bi prišo za profesora na sobočko gimnazijo, ali ne njemi je bilo mogoče. Vsakše leto je obiskao svoj domači kraj. Lani je pa zbeležao i se dugo vračo na Slovaškom. Zdaj smo pa zvedili, ka je premino. Bio je eden izmed redkih vučenih ludi, štere je dala naša krajina. Bio je pošteni, dobroga srca. Bog njemi daj večni počinek!

— **V. Polana.** Bitje je na dnevnem redi. Mamo samo 4 takše razbijače, ki davajo špot našoj občini. Eden je betežasti, a biti se zna, eden je dobo zdaj dvamesečni zapor za bitje. Ednomi je cela herbija odišla na stroške zavolo bitja. Na Petrovo je bilo v našoj občinskoj krčmi pali bitje. Naši junaki so že z Hotize prišli

Ljudje.

Miško Kranjec.

3. Gospoda.

Gospoda ima čas in si vedno kaj novega izmisli. Zgodi se celo, da si gospoda danes to izmisli, jutri prekličje, da več ne velja, to pa samo zato, da si potem lahko kaj novega izmisli. Seveda, če bi si kdo izmislil in začel tiskati denar (peneze), ne bi mi nikaj rekli in bi peneze radi kupili. Zdaj pa je celo tako, da nikaj nemoremo prodati. Mi smo tu kmetje, kajpak, in ne rečem, kruh in jesti še imamo za silo, ampak denarja — nič. No, spet ne rečem, da nimamo tuintam kakšnega dinarja, ampak, da živine ne moremo prodati. Piceki našim gospodinjam lepó rastó, pa ne rečem, da je naše gospodinje ne znajo „spohati“, in je mi tudi radi jemo, kar nas je možkih; ženske bi jih pa le rajši prodale. Saj me razumete: ženska rabi denar za sol, sladkor in druge stvari. Zdaj vam pa da kupinar za lepega debelega piceka petnajst rajnški, za takšega, ki se človeku smili, da bi ga iz rok dal. Pa si pomagajte, če si morete. Kajpak, kriza je. Saj mi tudi dobro razumemo, da je kriza, ampak dražje bi pa le lahko bilo: mislim, živina in perutnina (živád). A če si idete kaj v Lendavo kupit, mislite, da je tam tudi tako poceni? Kaj šel! Le poizkusite kupiti obleko: dve kravi bi človek skoraj moral prodati. — Vidite, zato pa si nihče nikaj pametnega ne izmisli, kako bi se napravilo, da bi mi

tudi lažje živeli. Saj piti imamo, nič ne rečem in smo včasih kljub tem žalostnim časom veseli. Kaj pa hočemo! Saj bi radi prodali, saj rabimo denar. Ampak, kje je kdo, ki bi ga kupil. Ven ga pa ne bomo izlivavi, božji dar je. — A pametnega res nihče nič ne pogrunta. A vedno kaj novega pride. Čudovite reči. Veste, mi zdaj sušimo in nimamo časa, da bi mislili na kakšne takšne stvari. Tako so nam zdaj poslali neke zdravstvene izkaze za dijake. Prišli so in so pregledali šolsko deco prvega razreda in dognali, da imajo skoraj vsi povečane vratne žleze, drugače pa so zdravi. Seveda so! Saj pa imajo vsega dovolj! — To so napravili vse lepo v miru, za vsakega dali poseben list. Moj Bog, le kdo je bil tako pameten, da je toliko stvari izmislil. Nič ne rečem, če bi napisali vse, ka je važnega za delo.

A zdaj prihajajo naši kmetje in naše ženske. Saj veste, mi ne zaupamo gospodi mnogo, če nič dobrega nam niso iznašli i podarili. Mi smo pošteno izvolili dva poslanca, seveda zato, da bi se nam kaj bolje godilo. Dobro, da nas še Bog ne tepe po drugi strani. Zato se lahko bojimo gospode. Mi se gospodi radi odkrijemo. To nas nič ne stane, a če stopiš h gospodi, ti že računajo. S takim popisovanjem je križ. Že lani so nas potegnili.

Tako zdaj prihajajo kmetje. Gospa učiteljica sedijo za mizo in pišejo. Okoli mize sedijo kmetje, ali pa kmetice. Zdaj je delo, sušimo in nimamo časa za to, da bi

hodili okoli. Ampak otrok, ki hodi v prvi razred, je rekel, da še danes trbe iti. Seveda, gospoda po varaših lahko zahteva, da mora kakšna učiteljica popisovati zdaj stanovanja, kakšna so, koliko jih skupaj spi.

In tako prihajajo kmetje in kmetice k učiteljici, ki uči prvi razred, gledajo s strahom. Saj vemo, kako je: če kdo kaj popisuje, bo gotovo trbelo plačati kakšne davke. Ko jim pa učiteljica pove, da so si to izmislili gospoda v mestu in da ne bo nič slabega, da bo pa ona kaznovana, če ne naznani, se udajo in se nasmehejo.

„Vi ste oče?“ — „Ja, oče“, pravi kakšen kmet.

„Kdaj ste se rodili?“ — „Kda sam se narodo?“ Malo se popraska za ušesom. Mi sušimo, sem rekel, in kosimo, ker je čas zato in lepo vreme in nimamo časa, da bi mislili na to, kdaj se je človek narodo, pa celo, katerega dneva in meseca. Bog pomaj! Kaj bodo pa s tem po svetu.

„Kdaj pa se je žena rodila, deca, katerega leta?“

„Eh, kdo bi to vedel“. Potem pove, da imajo doma vse v knjižico napisano in da bo prinesel. Naposled je to le važno, kdaj se je nadorodil.

„Ste zdravi?“ (Tudi to je treba napisati).

„Eh, hvala Bogu, tako pomalem. Kako bo dalje, pa žlovek ne ve“.

„Žena je zdrava?“ — „Včasih jo kaj bode v ledevjah. Drugače je pa zdrava. Kajpak, ko vedno delamo“.

pijani i eden krvavi. Zbili so se. Tū idejo v krčmo i se smetejo v abiturijenta Terboča Ludovika, ki njim je dokazüvao, ka je on visokošolec. Ne so njemi vervali, nego, gda ga je oštarjaš skrio, so njemi dve-ri vse razsekali i Terboča tüdi namlatili i na več mestih ranili. Terboč se je vračao iz Hotize domo.

— **G. Bistrice.** Pri pokopi ponesrečeno- noga Kreslin Ignacija so se neki sprevod- niki zapojili. Dobili so javno karanje. Ne- srečen narod, ne vidiš, ka te pijanost po- polnoma vniči?

— **Turnišče.** Pri nas ne zgorela samo hiša zvonara, Horvat Števana, nego i Kūč- ko Ivanova pa še drva Fehér Jožefa i gospodarsko poslopje rk. šole z odrom vred. Horvati i Kūčki je do tao zgorelo vse, hiša i gospodarsko poslopje, pa Horvat se je ešče nevarno opekeo pri gašenji.

— **Nesreča.** Junija 28. se je ne znati od koj zosagala kobila Kreslin Ignaca z G. Bistrice i skočila v 4 metre globoko Mū- rico na Razkriži. Na kolaj je bila poleg njega vertinja, njegov rod i dvoje dece. On siromak je prišo pod kola i trije lagvi pu- ni z vlvom i drožami so se prevrgli na njega, zato so že mrtvoga potegnoli iz vo- de. Ostali potniki so se rešili, čeprav žen- ska potrebuje zdravniško pomoč.

— **Krvavo bitje** so napravili i se zo- smicali dečki iz večih občin na Ivancih na Ivanovo proščenje, zlasti iz Lipovec, Gan- čan i Filovec. Igra v krčmi i vino v glavi drugoga ne rodi. Zato je že skrajni čas, da i cerkvena i civilna oblast prepove vsa proščenja.

— **Hotiza.** Pri naših vinotočaj na Pet- rovo proščenje je bila muzika i bitje. Pi- janstvo se grozno širi.

— **Gornja Lendava.** Na vidovo je naš pevski zbor pod vodstvom šol. upravitelja g. Černeka prav lepo zapeo „Rekvijem.“ Želeli bi, da bi zbor kem večkrat nastopo v cerkvi.

— **Krog.** Mesto Rajnar Štefana je ime- nūvani za župana od banske uprave Rat- nik Štefan, trgovec.

— **D. Lendava.** Razrešen je tajniške službe pri cestnom odbori Rupnik Rudolf i na njegovo mesto je imenūvani Forjan Martin iz Melinec. Rupniki so njegovi pri- jatelje pri odhodu priredili v gostilni Poj- bič poslovilno večerjo.

— **Žižki.** Nesmileni tovarj hodi pri nas od hiše do hiše i jemle sirotam zadnjo vretino dohodkov. Tak je odneso siroti Ži- žek Martini kokoš i zavico, pa ravnotak pri drugih hišaj. Sirota ma jedini dohodek v jajci, ka si küpi potrebno sol, brez štere ne more živeti i nesmileni lump njej niti te ne pūsti. Drugi, kak lūbitelje vinske kapli- ce ne morejo to delati.

— **Petanci.** Olejšava za odajo vina je pri nas porodila slabe posledice. So lūdje, ki so den na den premočeni od alkohola. Prosimo oblast, naj nam pomaga povsod zatreti pijanost.

— **Gančani.** Pri nas so Štajarci vozili vino i odavali. A oštarjaše so proti sta- noli, ka na litre se ne sme tržiti, samo od 10 litrov naprej. I naši pivci so se hitro znajšli. Prinesli so škafe i v te dali vtočiti vino pa z teh pili. Gda so to oštarjaše vidili so se zasmajali i pivcom pomagali piti iz škafov.

— **Vmro je v Dobrovniku** Trajbar Jožef, naš dugoletni dober naročnik. Dobrim dū- šam ga v molitev priporočamo.

— **Pletarski tečaj** se je te tje- den zvršo v Črensovcih. Prišla je mladina iz Strehovec pa je navčila črensovsko ples- ti iz kukoričnoga bilja lepe reči. Naša se lepo zahvali strehovskoj za trūd.

— **Širitelje, idite od hiše do hiše** zdaj v začetki drugoga polletja i ponūдите No- vine i vse naše liste vsakoj hiši. Prečtite gor v vsakoj hiši tüdi priporočilo, ki je dobite od cerkvene oblasti. Začnite agita- cijo za dobro stvar.

Vsem članom gasilnih društev v Prekmur- ju, kateri se udeležijo ob priliki praznovanja 50. letnice Prostovoljnega gasilnega društva Gornje Radgone dne 17. julija 1932. dam obed po 10 Din., kateri sestoji iz: župe, pečenke, prikuhe insalate, kakor tüdi dobra kapljica liter po 8 Din. S spoš- tovanjem TALÁNYI FRANC gostilničar G. Radgona.

— **Naročnikom i širitelom!** Pol leta je minolo, polovica naročnine mora biti plačana. Prosimo vse naročnike i širitele, naj polovico včasi notri pošlejo, ar tiskar- na mora dobiti svojo plačo. Širitelje, ka ste pobrali, zročite včasi prek, za sebe ni- kaj ne smete obdržati i ponūcati brez do- voljenja izdajatelja, šteroga naprej morate prositi za dovoljenje.

— **Velka Polana.** Slabi glasi se čūjejo z naše vesi. Zdaj je Murska krajina pisala, kak je neki dečko nesmileno živino zbio. Mi telko popravimo, ka je te človek brezi starišov i vsakše vzgoje. — Na Petrovo smo meli pá bitje. Gasilci so meli vaje, mladina pa „vaje“ v oštariji, ali žalostne. Gasilci so ne mogli svoje nadaljavati, ar je premalo lūdstva bilo; za eden čas so pa začnoli „dečki“ vaje s krampi, motikami. Tüdi eden „pregen“ v občini se je vdele- žo bitja, zato je mogeo obiskati sodnika i fiškališa. Premalo pazijo stariše na deco! Ne delajte nam sramote!

— **Dajte mir!** Zadnje svētko čūjemo po ništérni vesnicaj med božov slūšboy ne daleč od cērkvi mužiko pa kričanje. Žele- mo, naj se napravi mir, ar vsi mamó pra- vico do toga.

— **Javnosti v premislek.** Zadnja nede- la je bila takzvana Kresna nedela. Po vsoj širnoj Sloveniji se je na to nedelo vršila propaganda za treznostno akcijo. Ne samo, da ne bilo kaj sličnoga pri nas v Murskoj Soboti, nego nekaj drugoga nas je hūdo zadelo v srce, pijano mladino smo srečavali.

— **Razrešen je službe kmetijskega referenta v M. Soboti,** g. ing. Skubic. Na njegovo mesto dozday ne vemo, što je imenūvani.

Koliko otrok je pri hiši, koliko so stari, koliko jih je umrlo. Dva sta umrla, dva. — Na čem. Na čem? — Kaj jima je bilo? — (Drugi kmet, ki sedi poleg, se nasmehne in pravi: Ni se jima ljubilo ži- veti, ko sta videla, kako je slabo na sve- tu). Torej, kaj jima je bilo? — Kdo bi to vedel. Saj je človek že skoraj pozabil na njiju. Po eden mesec sta bila slaba. Stis- kavalo ju je, ali kaj. Eden je kričal vedno. Drugi pa sploh gledati ni hotel. — Kako pa naj mi kmetje vemo, zaradi česa umre takšno dete, ki je mesec dni staro. Da bi še mrtvemu pozvali zdravnika, ki naj bi dognal, kaj je bilo detetu, da ni hotelo ži- veti. Saj jih je že tako dosti. Poglejte naše hiše, naše ulice, povsod zdrava deca, ki se mečejo. Mi smo v skrbeh za deco. Še tako je križ žnjimi.

„Kje spi dete, ki hodi v šolo?“

„Jožek?“ — Kmetje malo pomišljajo. „Kje spi, hm, v kotu.“ Nekaj mesecev v zibelki, ali pa v koritu pod posteljo, po- tem v kotu na starih suknjičih (kaputih) in na starih hlačah, potem na tleh, kako na- nese, kjer je prostor, dokler ni tako velik, da lahko spi zunaj na senu.

„Torej nima svoje postelje.“ Kmet se nasmehne.

„In koliko vas spi v tisti hiši.“ Moj Bog, vsi, razen Štefa, ki je velik in spi na senu. Mi na kmetih nimamo pet sob, pa deset postelj, da bi vsakdo na svoji spal. Majhne koče, temne hižičke. Spimo, kakor

je prostor. Če bi tujec prišel ponoči v sobo, bi se prestrašil. Oče in mati na eni pos- telji, pri petah petletni Vanek, v kotu de- setletni Števek. Na tleh sta si poslali Ani- ka, ki je stara sedemnajst let, z njo Katica, šestletna, na drugi postelji mamica in z njimi en otrok. Kakor moramo in znamo. Siromaštvo je po naših vaseh. Saj bi mi tudi radi spali na mehkih posteljah. Dela- mo tako mnogo in smo zvečer pošteno trudni. — Zdaj pa se ta gospoda tako bri- gajo za nas. Saj je človeka sram povedati, da se bodo drugi smejali.

„Ka je jedel v prvem letu?“

„Cecao je.“ Ko pa matere ni bilo do- ma, pa je bil zadovoljen z mlečnim moč- nikom.

„Kaj je jedel v drugem letu?“

Moj Bog! Kar mu je prišto pod zo- be. Včasih kaj, včasih pa nikaj. Močnik, krompir, zelje, repo, malo kruha, župo. Včasih je videl kaj mesa in kakšne poga- če. V mesecu juniju je trosil skrivoma so- sedove črešnje, potem trikrat na dan ste- pal maline s čepico in jabolka trgal, ki so se komaj zavrgla. Kar je dobil. Samo, da ne bi bil lačen. Lovil ribe, iskal vrane, srake vrablje! Včasih namesto večerje je bil bit, pa tako šel spat.

Gospoda se seveda lahko smejijo, ki ne vedo, kako bi „prekūčavali“ svoji deci, in imajo določeno, kdaj bodo jedli, koliko smejo jesti, kaj smejo jesti. Oni lahko ho- dljo po volji svoji deci. Pa vendar so njih

deca kot senca. Naša kmečka deca pa ne vprašajo, kaj bodo jedla, ne kdaj, ne ko- liko, samo, da bi bilo, čim več in čim boljše. Seveda smo zadovoljni s tem, kar nam Bog da. — Zato pa smo taki, kot trn na pašniku. Vse je suho, a trn in glog vendar rasteta. Pridite nas gledat, gospoda, pa boste videli, kakšen čvrst narod smo, trdi kot hrastov les, zdrav na duši in te- lesu. — Lepo je, če se nas gospoda spo- mené, in nas zdravniki pregledajo, a to nam ne pomaga mnogo. Zdravja nam ne dajo zastoj, zdravje si moramo sami čū- vati, ali si ga pa drago, drago plačati. Pa to bi vsi radi, ali za to je treba denarja. Kje pa naj dobimo denar. Saj vsi vemo, kako nam plačujejo našo živino. Po ran- ški za kilogram. Človek se mora kljub temu smejati, če se spomni na to, kaj je pred nedavnim eden trnjarski kmet pove- dal: da je bil pred petimi leti bikov d...k teliko vreden, kot zdaj bik. Ali ni prav povedal?

Vidite, mi spoštujemo gospodo in bi jo še bolj, če bi nam to napravili, da bi dražje prodajali živino, plačevali manjše davke, ali pa da bi tüdi znižali ceno temu, kar mi kupujemo. To bi mi radi. Mi kmet- je nimamo časa, da bi izmislili, kako bi se dalo to napraviti, a gospoda ima čas, bi najrajši o tem mislila, potem bomo še bolj zdrav narod. Tako pa dostakrat umiramo od — siromaščine.

— **Dol. Bistrica.** V nedelo 10. t. m. ma naša mladina pa igro. Naslov je „Pred vaškim znamenjem“. Mladina vabi vse, ar se gvušno pali vsakšemi dopadne, kak se je že pri zadnji igri vsem dopadnalo. Igra tudi godba.

— **Pred deželnim sodiščem v Ljubljani** se je vršila razprava proti Casar Franci, visokošolci z Bogojine. Obtoženi je bio, ka je 8. maja letos s palicov rano policaja. Te den je bila v Ljubljani velka slavnost v čast 60 letnice g. dr. Korošca; policija je razganjala po cesti ljudi, zbili so Casara, ki se je samo brano. Tak so posvedočili svedoki. Zato je Casar ne bio obsojeni.

— **Ogenj.** V nedelo večer smo meli v Pertoči tak velik ogenj, na kakšega se ešče v etoj okroglini nišče ne spomina! Gorelli sta naednok 2 hiši z gospod. poslopjom vred i to Čontala Štefana hštev. 52 i Ficko Jožefa h. štev. 53. Pri Čontala Štefani je opazo ogenj domači sin, ki je spao na štalaj, či on nebi ostale domače zbudo, bi vsi zgoreli. Deco so že itak mogli skoz okno rešiti, iz šterih so prle morali križe vō strgati. Zgorela je tū edna krava i dve telički pa celi živež krūha, pohišstvo i obleka pa še 300 Din penez. Pri drugom pogorenci so pa še nej spali, meli so lūdske, ki so jim malo prle seno domo pripelali. Tū so rešili živino, nekaj živeža i celo pohišstvo pa del gos. orodja. Obe poslopji sta zgoreli do tao. Gasilci so malo mogli rešiti, ar je ne bilo vode. Škoda znaša 100 i 160 jezero Din.

— **Trsje.** Kraljevska banska uprava je določila za srez M. Sobota sledeči trsni izbor: 1.) *Izbor žlahtnih trtnic:* laški rizling, silvanec, beli burgundec kot glavne sorte, posebej je še določen mesto kadarke modri burgundec in v poizkusne svrhe še bela klana. 2.) *Izbor podlag:* Riparia portalis, rupestris gothe, D. 9, berlandieri x riparia Teleki Kober 5 BB in berlandieri x riparia Teleki 8 B. V interesi vinogradnikov je, da v bodoče goje samo te določene vrste i vporabljaajo samo omenjene podlage. Na podlagi tega bo mogoče vstvoriti enotne tipe domačih vin, ka je za vinsko trgovino prav posebno velikega pomena.

NEDELA po risalaj osma.

Vu onom vremeni pravo je Jezuš vučenikom svojim priliko eto: Bio je neki bogat človek, ki je meo špāna i té je bio obtoženi njemi, kak da bi rasipāvao blago njegovo. I zvao ga je i pravo je njemi: ka to čūjem od tebe? Daj račun od španije tvoje; ar že ne bodeš več mogo španivati. Velo je pa špān sam vu sebi: ka bom činio, da gospod moj vkraj jemlé od méne španijo? Kopati ne morem, kodivati me je sram. Znam ka včinim; da, gda bom vō vrženi z španije, vzemejo me vu hiže svoje. Prizvavši zato vse dužnike gospoda svojega, velo je prvomi: kelko si dužen gospodi mojemi? On je pa pravo: sto tūn olīja. I veli njemi: vzemi tvoj dužni list i doli si sedi hitro i piši pēdesēt. Potom veli drugomi: ti pa keliko si dužen? On je pa pravo: sto keblor pšenice. Veli njemi: vzemi tvoj list i piši osemdeset. I pohvālo je gospod krivice špāna; ka je spametno včino; ar so sinovje etoga sveta spametnejši od sinov svetlosti vu svojem narodi. I jas velim vam včinite si prijātele z nepravīčnoga mammona; da, gda pomenkate, primejo vās vu vekivečna prebivālišča. (Luk. XVI.)

Pokora (Paolo Segneri).

Neščem se z vami svajivati da li se more tista nedopovedljiva brezbriznost zagovarjati, štero lūdje kažejo do svojega dušnoga zveličanja, če bi se to dušno zveličanje na lehci moglo dosegnoti; ali dragi moji poslušalci, je to tak lahko? je to lahka stvar? Če vi to verjete, te ste vi

nesrečni, celo obžalūvanja vredni lūdje, ar ste v tak važnoj zadevi v velikoj zmoti. Večno zveličanje naše dūše ne je lahka naloga, kak vi mislite, nego jako težka, tak vkanliva, da je pri nezmernoj skrbivosti ešče največše svetnike v strahi držala, i že sama miseo na strahovite bože sodbe jih je z grozov napunila.

Veliki Hieronim (Oremuš), ka je on ne vse včino, da bi v toj tak važnoj zadevi si konči malo vūpanja mogo spraviti! V kak temne šume se je skrio! V kak kmične brloge se je zakopao! Kak težki boj je vodo proti svojim občutkom do tistih let, gda so njemi začele moči pešati! I vendar ka je pravo: „Jaz nevolen, nečisti grešnik. sam noč i den s strahom napunjen za toga volo li sam plačao že zadnji filler.“ (Ep. 5.) Sv. Gregor kak je zdihtavao na s trnjom venčanom troni v Vatikani! E Sv. Bernard, kakše strahotne glase je zdihtao v dragoj njemi pūstini Klervoja! I sv. Avguštin kak strašno je trepetao pred peklom. „Jaz se bojim večnoga ognja, jaz se bojim večnoga ognja“ (In. Ps. 80). Velika lūbezen do Boga, štera je gorela v njegovom srci, ne mogla tega strahū pregnati.

AGRARNE ZADEVE

Pravilnik za izvrševanje agrarnoga zakona.

Členi 40., 41., 42. Ambulantne komisije se ustanovijo samo za izvedbo ali izvršitev agrar. zakona. Dozdašnji agr. uradi i županstva njim morajo odstopiti za vršitev službe vse spise, ki se tičejo agrara i njim dati tudi prostore. V ambulantno komisijo prijejo: (uradnik pravnik, šteroga določi minister za poljedelstvo, ki je predsednik komisije, ob 2. tehnik geometer, 3. kmetijski strokovnjak. Kmetijski strokovnjak še ne je agrarni uradnik, mora biti v prvom redi ekonom sreza, v šterom dela komisija. Sme se pa, če potrebno, dodeliti več uradništva i več strokovnjakov potom pa še pisarniške moči. V tom slučaju je en uradnik namestnik predsednika. Odločbe komisije podpiše predsednik ali njegov namestnik po zaslišanji dveh članov komisije.

Ambulantna komisija mora voditi delovodnik od vseh spisov, vse akte razdeliti po občinaj i zvezati vkup. Kda zvrši svoje delo, pošle vse spise na bansko upravo. Ministerstvo se pa obvesti o izvršitvi. Čl. 40. Ambulantna komisija za naš kraj ma svoje območje v M. Soboti i Dol. Lendavi.

Občni zbor agr. zadruga je spremeno pravila agrarne zadruga na Petrovo. Po toj spremembi je zadruga postala važna gospodarsko-podporna socialna ustanova. Od vseh krajov so bili zbrani na njem člani resni možje, celo iz 38 kilometrov oddaljenoga Medjimurja. Občni zbor je poteko v krasnom redi, v pravoj lūbežni do bližnjega.

Vesele novine.

Nābrao + Štefan Kūhar.

Z A. smo dobili sledēči, celō zanimivi glas: Na celom sveti si ti največši vučenjācie i modriāšje terejo glavē, kak bi mogli iznājtī svetovni jezik, to je takši jezik, šteroga bi razmili vsi nārodi, kikoli živējo na tom sveti. A pokeč se tej velki vučenjācie i modriāšje zaman trūdiyo, si zaman belijo pa serijo glavē, so . . . že

iznājšli takši svetovni jezik. Ja, tej povsem prosti i nevučeni lūdjē so doldobili pa prekosi te največše vučenjāke i modriāšje, kajti njuv jezik, šteroga so iznājšli pa šteroga že tūdi hasnūjejo, se po vsoj pravici lejko zovē za svetovni jezik, ar ga vsaki lejko razmi; pa poleg toga nanč vūst nej trbej odpirati, samo kázati s prstmi i z rokāmi. Tak so v sramoto postavili te največše vučenjāke i modriāšje. — Pa brezi zāmere, vrli rojāki!

Sodnija. Nadale do mogle pred sodnijov stati ženske i dekle cele t . . . fare. Obtožene so nājmore, da več i bole verno gledajo doma v gledalo, gda se k meši spravljajo, kak pa v cerkvi v molitveno knjigo. Sodba znā biti za njē jāko ostra, ar nega na celom sveti fiškāliša, ki bi je v obrambo vzēo.

Prekosnice.

Zamazani Tinek. Ka pa je Tinek, ka tak brečiš? Pita ga sestra. „Mati so me bili.“ „Pa zakaj?“ „Ka sem se dnes pa nej mujo.“ „Kak so pa ovarali, ka si se nej mujvao, jaz sam nej povedala.“ „Dnes sam pozabo prle žajfo namočiti, Brūhū, brihihi.“

Po kratkom na sodišči. Jožef pa Matjaš sta se zbila, po bitji pa tožba pride. Sodnik pita Jožefa: „Povejte po istini kak se zgodilo, samo po kratkom, ka nemamo časa.“

„Jaz — pa Matjaš v logi. Matjaš proti meni z branovlekom, pa me šče, jas pa njega z ročicom po glavi. Tak je bilo, prosim.“

Tonček i katekizem. Vučiteo pita Tončka: „Kelko je evangelistov?“ Tonček: „Evangelisti so bili trije, Peter i Pavel.“

Verovučiteo pita Tončka: Što je svet stvoro?“ Tonček ne pazo: „Prosim, jas sam nikaj nej kriv, te ešče mene nej bilo.“

Pošta.

Mekiš J. Nuskova. Na letos plačano 325 Din. **Nemec Anton, Večeslavci.** 6 Din. 70 par sprejeli.

Dobro vino i jabočnica

se dobi pri ŠTEFAN KOMPARIČ na Razkriži po fal ceni. Dobro je tudi za domačo potrebo.

SÜHE

GOBE

kūpūje po najbolšoj ceni.

2 Pošlite vzorce i ponūdbe na

SEVER & KOMP., Ljubljana.

MLINARJI!!!

Milnske kamne čarne i bele
Milnska sita svilena i volnena
Remenje za pogon najbolše
i vse ostale mlinske potrebšćine nūdi najceneje

BRCAR & COMP.
LJUBLJANA Kolodvorska 35.